

Stord kommune

rbo@stord.kommune.no

Bergen, 1. august 2023

Dette innspillet sendes på vegne av Naturvernforbundet Hordaland, og BirdLife Norge avd. Hordaland.

Klage områderegeringsplan for Hystadgardane Forum for natur og friluftsliv Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland klager med dette på vedtatt områderegeringsplan for Hystadgardane i Stord kommune (planID 201214). Vedtaket ble kunngjort på kommunens nettsider 27. juni 2023, med klagefrist 1. august 2023.

Den aktuelle planen er svært omfattende og vil utvilsomt medføre stor skade på naturmangfoldet i området; den legger opp til ødeleggelse av store deler av planområdet areal på 115 dekar, et område som i dag i stor grad består av natur (skog, innmarksbeite og dyrka mark).

Områderegeringsplanen og planens vedtak tilfredsstillter etter vår mening ikke vilkår som stilles i naturmangfoldloven §§ 8–12, jf. § 7, og planen må derfor anses som ugyldig.

I vår høringsuttalelse til den aktuelle planen (datert 1. november 2022) viste vi til at kunnskapsgrunnlaget om naturmangfold var svakt og preget av tilfeldigheter, og at planens kunnskapsgrunnlag om naturmangfold derfor utgjorde et klart brudd på naturmangfoldloven § 8 (*kunnskapsgrunnlaget*)¹.

Til tross for at det i planomtalen blir referert til flere tidligere funn av rødlistede og truede arter innenfor planområdet – fra databasene *Naturbase* og *Artskart* – har det verken før eller etter høringsrunden blitt gjort noen naturmangfoldkartlegginger i forbindelse med den aktuelle planen. Siden kunnskapsgrunnlaget kun er basert på hvilke observasjoner som «tilfeldigvis» har blitt lagt inn tidligere i det aktuelle området, må kunnskapsgrunnlaget anses både mangelfullt og preget av tilfeldigheter.

I stedet for å ta funnene av truede og rødlistede arter på alvor – da ved å kartlegge området, og i sin tur bevare de delene av planområdet med størst verdi for naturmangfoldet – så finner vi heller en gjennomgående bagatellisering av funnene av rødlistede og truede arter i planomtalen – se kap. 4.6 *Naturmangfold* i planbeskrivelsen. Eksempelvis denne formuleringen: «Sett ut i frå gjeldande plansituasjon og behov for sentrumsnære bustadområde med andre butypologiar, eldre

¹ https://fnf-nett.no/hordaland/wp-content/uploads/sites/19/2022/11/Hystadgardane_FNF-Hordaland_011122.pdf

registreringsdato og tap av beitemark i området, vektar vi ev. tap av lodneføllblom og sprikepiggrø som akseptabelt.» Dette er bare ett eksempel på vurderinger som prøver å fremstå faglige og objektive, men som på ingen måte holder mål hvis man skal legge kravene som ligger i naturmangfoldloven, til grunn. Man kan ikke vurdere og bagatellisere seg bort fra dokumenterte forekomster av rødlistede og truede arter på den måten som er gjort i planbeskrivelsen – her kommer for øvrig også naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) til anvendelse.

Vi kan ikke se at utformingen av områderegeringsplanen har prøvd å ta hensyn til naturmangfoldet av størst verdi – dvs. at det lille man har av kunnskap om naturverdiene i planområdet, ikke har hatt noen reell innvirkning på utformingen av reguleringsplanen. Dette ville nok i praksis heller ikke vært mulig, med de forutsetningene som ligger til grunn i planen, siden naturverdiene i området ikke har blitt kartlagt i reguleringsprosessen.

Nærmere juridiske begrunnelser

Det fremkommer ikke av selve beslutningen (planvedtaket) at prinsippene for offentlig beslutningstaking er fulgt, jf. naturmangfoldloven § 7 og §§ 8–12. Vurderingene skal altså fremkomme av *den politiske beslutningen*, noe de ikke gjør i dette tilfellet. Her kan vi eksempelvis henvise til Statsforvalterens begrunnelse for oppheving av reguleringsplanen for Kokstaddalen (datert 8. mai 2023)²: «Prinsippa i §§ 8 – 12 skal leggjast til grunn som retningslinjer, og vurderingane og vektinga av desse opp mot utbyggjarinteressene skal gå fram av avgjerda.»

Innledningsvis har vi vist at kunnskapsgrunnlaget er mangelfullt og preget av hvilke registreringer som tilfeldigvis har blitt gjort i området *forut for planprosessen*. Her minner vi om at kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Tatt i betraktning at det finnes en rekke rødlistede arter i planområdet, og at planområdet er stort, stiller loven her krav om et grundig kunnskapsgrunnlag.

Den 31. mai 2023 og 6. juni 2023 kom Sivilombudet med to nye uttalelser som er svært relevante for den aktuelle planen, og ikke minst behandlingen av den herværende klagen. Vedtaket av 31. mai 2023 gjelder klage på reguleringsplan for ny fylkesvei mellom Kolltveit og Ågotnes i Øygarden kommune³. Dette vedtaket gjelder nettopp hva naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8–12, krever av begrunnelse for at et planvedtak skal være gyldig i de tilfeller der rødlistet natur blir påvirket som følge av et planvedtak. **Sivilombudet kom her frem til at Statsforvalterens klagevedtak ikke oppfylte kravet til begrunnelse i naturmangfoldloven § 7. Vi anbefaler å lese hele den grundige uttalelsen fra Sivilombudet i denne prinsipielt viktige saken.**

Vi ønsker å gjengi punkt 41 fra den nevnte uttalelsen fra Sivilombudet (vår utheving):

I Miljøverndepartementets uttalelse 6. oktober 2011 om hvordan saker som omhandler plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven skal behandles (publisert i Planjuss 1/2012 side 4), fremgår det følgende om beslutninger etter plan- og bygningsloven:

«Alle planvedtak etter plan- og bygningsloven bygger på en interesseavveining. Hvilken vekt prinsippene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven, sammen ved forvaltningsmålene i §

² <https://www.statsforvalteren.no/vestland/plan-og-bygg/plan--og-bygningsrett/reguleringsplan-for-kokstaddalen-oppheva/>

³ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/mangelfull-vurdering-etter-naturmangfoldloven-reguleringsplan-for-ny-fylkesveg/>

*4 og § 5, blir tillagt i denne avveilingen, avhenger av hvilke naturmangfoldverdier som finnes, i hvilket omfang de vil bli berørt og av andre hensyn i saken. For å sikre mest mulig ensartet forvaltning i tråd med prinsippene, kreves det i § 7 i naturmangfoldloven at vurderingen og vektleggingen av prinsippene skal framgå av beslutningen. Det innebærer en plikt til å synliggjøre hvordan prinsippene er vurdert i den enkelte sak, i hvilken grad de er relevante, og hvilken vekt de er tillagt. Dersom planvedtaket berører naturtyper som er truet eller nær truet på Norsk rødliste for naturtyper 2011, verdifulle naturtyper Norge har et særlig ansvar for, **truete eller nær truete arter på Norsk Rødliste for arter 2010 eller verdifulle arter Norge har et særlig ansvar for, skal prinsippene i §§ 8-12 tillegges større vekt.**»*

Sivilombudets uttalelse av 6. juni, som gjelder en reguleringsplan i Karmøy kommune, er også relevant, da den viser til hvilke krav som stilles til prøving av planvedtak hvis en klagebehandling skal tilfredsstille lovverket⁴. **I dette tilfellet kom ombudet frem til at planvedtaket måtte anses som ugyldig siden det var basert på uriktig/mangelfullt faktum når det gjaldt forekomst av blant annet rødlistede arter.** At faktum er mangelfullt også i planen for Hystadgardane, fremstår rimelig klart siden det ikke har vært foretatt noen kartlegging i det hele tatt (i saken fra Karmøy hadde planområdet blitt besøkt av biolog, selv om kartleggingen påviselig var mangelfull). Den aktuelle planen i Karmøy ble kort tid etter Sivilombudets uttalelse opphevet av Statsforvalteren i Rogaland.

Siden det er såpass klart at kunnskapsgrunnlaget i planen for Hystadgardane er mangelfullt, og at vurderinger og begrunnelser etter naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8–12, ikke har blitt gjort – nøyer vi oss i stor grad med å henvise til de nevnte uttalelser fra Sivilombudet og det nevnte klagevedtak fra Statsforvalteren i Vestland. Vi regner med at det ikke er nødvendig «å finne opp kruttet på nytt».

For ordens skyld henviser vi også til vår egen høringsuttalelse av 1. november 2022⁵, der vi som tidligere nevnt påpekte det mangelfulle kunnskapsgrunnlaget som planen hviler på.

Hva vi mener må skje videre

Vi forventer at Stord kommune ser at reguleringsvedtaket strider mot naturmangfoldloven, og at de derfor selv opphever planen – slik at Statsforvalteren slipper å gjøre det. For utbygger er også tidsaspektet ofte viktig, så en rask klagebehandling kan være en klar fordel også for utbygger.

Etter at reguleringsplanen er opphevet, er det viktig at det blir foretatt en grundig kartlegging av rødlistede planter og eventuelle fugler innenfor planområdet – da til riktig tid av året. Interessante lav, moser og insekter kan gjerne også kartlegges, siden planområdet består av mye rik løvskog og kulturmark.

Når man så har et godt kunnskapsgrunnlag på plass, forventer vi at dette kunnskapsgrunnlaget blir lagt til grunn når områdereguleringsplanen blir utformet på nytt, slik at naturverdier av regional og nasjonal verdi blir hensyntatt i tilstrekkelig grad. I alle tilfeller må ny utforming av områdereguleringsplanen begrunnes skikkelig, slik at man lett ser hvilke vurderinger som har blitt

⁴ <https://www.sivilombudet.no/uttalelser/detaljregulering-for-nye-veavagen-skole-klageinstansens-provingsplikt-og-betydningen-av-nye-opplysninger-som-tilkommer-etter-kommunens-vedtak/>

⁵ https://fnf-nett.no/hordaland/wp-content/uploads/sites/19/2022/11/Hystadgardane_FNF-Hordaland_011122.pdf

gjort – jamfør utdraget fra Miljøverndepartementet, som Sivilombudet henviste til i sin behandling av reguleringsplanen i Øygarden kommune.

Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsansjasjoner i gamle Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsansjessene. Per i dag er det elleve organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 40 000 medlemmer.

